

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

REGIONÁLNÍ EKONOMIKA A POLITIKA

ING. KAMILA TUREČKOVÁ, PH.D.

11

SEKTOROVÁ STRUKTURA REGIONŮ

OBSAH

- 1. Sektorová struktura regionů**
- 2. Tradiční a rozšířené vymezení odvětvové struktury ekonomiky**
- 3. Rozšířená sektorová struktura regionů České republiky**

Klíčová slova: Kvartální sektor, odvětví, primární sektor, průmysl, sektorová struktura ekonomiky, sektorová struktura regionu, sekundární sektor, služby, terciární sektor, zemědělství.

1) SEKTOROVÁ STRUKTURA REGIONŮ

- Sektorová (odvětvová) struktura ekonomiky představuje rozložení jednotlivých eko-nomických aktivit sloučených do logických skupin (odvětví, sektorů) a jejich vzájemné zastoupení v celku. Zkoumáme-li podíl odvětví či jejich skupin (ekonomických sektorů) na území regionu, pak se bavíme o sektorové struktuře regionů, resp. odvětvové struktuře regionů (ve smyslu zemědělství, průmysl a služby).
- Pro regionální ekonomiku tak má strukturální vývoj a jeho sektorová, resp. odvětvová skladba klíčový význam.

1) SEKTOROVÁ STRUKTURA REGIONŮ

- Vývoj podílu jednotlivých sektorů na celkové zaměstnanosti a výstupu ekonomiky odráží přechod od „zemědělské“ - tradiční ekonomiky, přes „průmyslové“ - industriální hospodářství k moderní ekonomice, spojené s dominantním podílem služeb.
- Zemědělství, služby nebo výroba jsou tradičně definované sektory, které jsou všeobecně zakotvené v konvenčním ekonomickém myšlení. Formování znalostní ekonomiky, růst konkurenceschopnosti a debaty o ustanovení čtvrtého, „nově vyčleněného“, výrobního faktoru ve formě technologie, vytvořily prostor a potřebu definovat čtvrtý ekonomický sektor, který by reflektovat tyto podmínky a dokázal by je určitým způsobem obsáhnout. V souvislosti s tím se začíná používat také termín znalostní ekonomika (knowledge economy).
  - Znalostní ekonomika je založená na rozvíjení a využívání znalostí, dovedností a inovačního potenciálu, které úzce souvisí s aktivitami zahrnutými do kvartálního sektoru.

1) SEKTOROVÁ STRUKTURA REGIONŮ

- Sektorová struktura přímo kopíruje vývoj úrovně společnosti během celého období její existence.
  - od nejstarších dob (společnost lovců a sběračů, zemědělská revoluce), přes starověk až po středověk (agrární společnost) dominovalo v ekonomických vztazích naturální hospodářství a podíl primárního sektoru byl značný, třebaže pozvolna klesal úměrně růstu sektoru výroby a služeb (zřetelněji v období manufakturní výroby, 15. - 17. století).
  - v průběhu 18. století se struktura ekonomiky mění v důsledku průmyslové revoluce a převažujícím se stává sektor sekundární, aby i tento byl o dvě století později překonán rychle se rozvíjejícími se službami.
- takto všeobecně popsané schéma vývoje sektorové struktury nemusí platit doslovně, protože je implicitně typické pouze pro hospodářsky vyspělé země (regiony), a to ještě ne pro všechny

2) TRADIČNÍ A ROZŠÍŘENÉ VYMEZENÍ ODVĚTVOVÉ STRUKTURY EKONOMIKY

- Tradičně rozlišujeme tři základní sektory, a to sektor primární, zaměřený na zemědělství, sektor sekundární s činnostmi týkající se oblasti výroby a zpracování a sektor terciární, zahrnující všechny poskytované služby.

2) TRADIČNÍ A ROZŠÍŘENÉ VYMEZENÍ OSE PRIMÁRNÍ SEKTOR

- O primárním sektoru (primary sector) můžeme zcela oprávněně říci, že zahrnuje ty ekonomické činnosti, které jsou svou povahou základní a prvotní a lidem vývojově nejbližší. Jedná se o nejstarší činnosti, které, v rámci evoluce člověka, byly na jednu stranu používány jako záměrný prostředek k získávání obživy a uspokojování běžných potřeb, a na druhou stranu se samy o sobě staly podnětem k dalšímu rozvoji lidských schopností a dovedností. Mezi takovéto činnosti řadíme zemědělství a chov dobytka, včelařství, sběr plodů, rybníkářství a rybolov, lov zvěře a lesní hospodářství, pastevectví, těžbu dřeva a těžbu nerostných surovin.
- Struktura a velikost primárního sektoru zcela závisí na geograficko-biologicko-geologické poloze (lokaci) té či oné konkrétní ekonomiky. Bohaté zdroje nerostných surovin, úrodná půda nebo kvalita lesních porostů jsou samy o sobě přirozeným předpokladem k rozvoji tohoto sektoru a současně dávají zemi nespornou konkurenční výhodou vůči jiným státům, které obdobnými zdroji nebo podmínkami nedisponují.

2) TRADIČNÍ A ROZŠÍŘENÉ VYMEZENÍ OSE SEKUNDÁRNÍ SEKTOR

- Činnosti spadající do sekundárního sektoru (secondary sector) přímo souvisí s přeměnou surovin a polotovarů na hotové výrobky.
- Obecně se jedná o proces výroby, zpracování, montáže a výstavby. Konkrétně zde patří zpracování kovů a hutní průmysl, automobilový průmysl, výroba vlaků, letadel a lodí, textilní a chemický průmysl, strojírenství, potravinářský průmysl, stavebnictví, rozvody energetických sítí, farmaceutický průmysl a řada dalších.
- Činnosti sekundárního sektoru ekonomiky již nejsou, tak jak tomu bylo v případě primárního, vázány na oblast rozmístění významných zdrojů, a záleží tak pouze na samotném uvážení podnikatelských subjektů, zda se jim vyplatí přesunout výrobu dále (pryč) od zdrojů či nikoli. Do tohoto procesu rozhodování vstupují takové faktory, jako jsou náklady na dopravu, dostatečná kvalifikovaná pracovní síla, mzdové náklady, právní, bezpečnostní a daňová situace v oblasti, všeobecný přístup k ekologii a ochraně životního prostředí, případně blízkost obchodních partnerů či konečných zákazníků.

2) TRADIČNÍ A ROZŠÍŘENÉ VYMEZENÍ OSE TERCIÁRNÍ SEKTOR

- Terciární sektor ekonomiky (tertiary sector) zahrnuje všechny hospodářské činnosti nehmotné podstaty, tedy služby určené pro domácnosti, firmy a stát sloužící k uspokojování potřeb jak individuálních, tak i kolektivních.
- Spočívá v poskytování služeb, mezi něž například řadíme maloobchod, velkoobchod, přepravu, distribuci, cestovní ruch a ubytování, stravování, bankovníctví a pojišťovnictví, administrativní, poradenské a právní služby, zdravotnictví, zábavní průmysl, média a telekomunikační služby, školství, vzdělávání, knihovnictví a jiné.
- Povaha charakteru jednotlivých služeb a jejich enormní variabilita nedovoluje stanovit společná doporučení pro jejich způsob poskytování. Zatímco někteří poskytovatelé služeb jsou místně vázáni na své zákazníky a osobní kontakt je pro ně velice důležitý (kadeřnictví, pohostinství, lékařenské služby), jiné služby mohou být dodávány globálně, napříč státy a kontinenty (počítačové služby, tiskařské služby, transport).

2) TRADIČNÍ A ROZŠÍŘENÉ VYMEZENÍ OSE

- Vývoj ekonomiky a společnosti v posledních desetiletích vytvořil potřebu rozšířit tento tradičně předkládaný třisektorový model o sektor čtvrtý - kvartální, do kterého by se přesunula část služeb spojená s tvorbou a sdílením znalostí a informací.
- Tato nová struktura tak lépe reflektuje současné změny probíhající v ekonomice, ve které znalosti tvoří základ přidané hodnoty, a kde tvorba a využívání znalostí má podstatný podíl na tvorbě celkového blahobytu společnosti.
  - Do něj se vyčlenila specifická skupiny služeb, dříve zařazena do univerzálně pojatého terciárního sektoru, která se svým charakterem týká všech oblastí intelektuálních aktivit a činností.

2) TRADIČNÍ A ROZŠÍŘENÉ VYMEZENÍ OSE KVARTÁLNÍ SEKTOR

- Pro kvartální sektor jsou typické služby vztahující se ke generování a sdílení informací, vzdělávání a vědeckému výzkumu, patří zde celá oblast vývoje a využití technologií, ať už se jedná o technologie informační, komunikační, výrobní, výpočetní, environmentální či biotechnologie. Tuto hlavní skupinu doplňuje poradenství, finanční služby a činnosti týkající se zdravotní péče a lékařského výzkumu.
- Kvartální sektor a jeho podíl na celkové sektorové struktuře ekonomiky je podmíněn vysoce kvalifikovanou a vzdělanou pracovní silou a schopností daných ekonomik tento svůj lidský a intelektuální kapitál efektivně využít. Z toho důvodu je možné předpokládat jeho vyšší zastoupení ve vyspělých zemích a opačně, případně jeho rostoucí význam v průběhu času a do budoucna. Je neoddelitelnou vlastností výstupu kvartálního sektoru, že přímo či nepřímo, záměrně či nechtěně, bezprostředně či se zpožděním, ale zcela jistě, ovlivní dosavadní sektorovou strukturu a produktivitu ve všech sférách hospodářských činností.
- Kvartální sektor je motorem inovací, vytváří prostor pro vznik nových trhů a odvětví a odráží se v originálních pracovních a řídicích postupech a metodách. Z toho důvodu je klíčový pro kvantitativní růst a kvalitativní rozvoj ekonomiky států a celé společnosti.

2) TRADIČNÍ A ROZŠÍŘENÉ VYMEZENÍ OSE ROZŠÍŘENÁ ODVĚTVOVÁ STRUKTURA

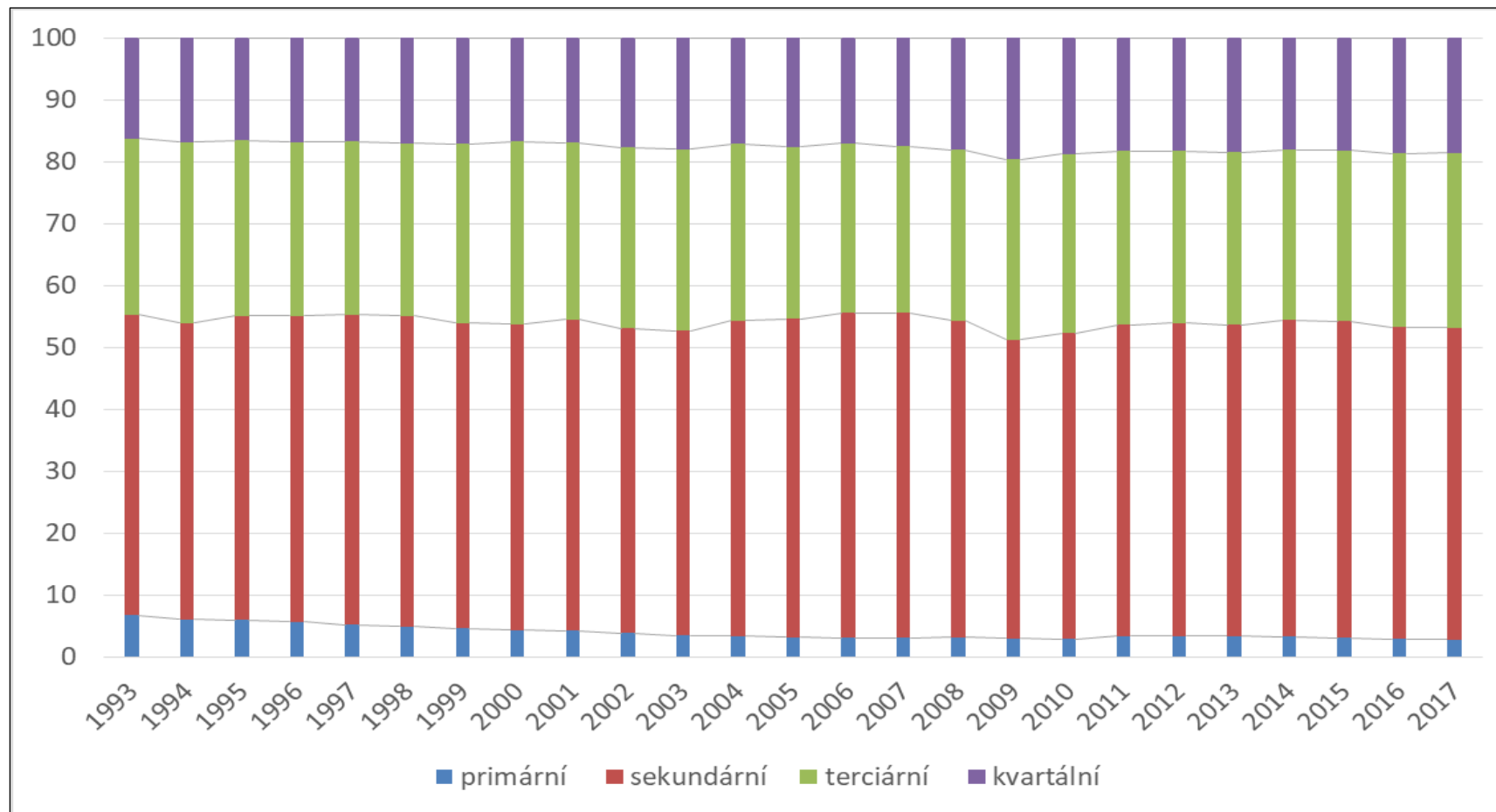
- Rozšířená odvětvová struktura rozlišuje čtyři ekonomické sektory, a to sektor primární, sektor sekundární, sektor terciární, zahrnující všeobecné nabízené služby a sektor kvartální, zahrnující specifické, intelektuální služby s vysokou přidanou hodnotou.
- Pro kvartální sektor jsou příznačné služby vztahující se ke generování a sdílení znalostí a informací, vzdělávání a vědeckému výzkumu a vývoji a aplikaci technologií. Tuto hlavní skupinu doplňují služby z oblasti poradenství, finančních služeb a činnosti týkající se zdravotní péče a výzkum.

3) ROZŠÍŘENÁ SEKTOROVÁ STRUKTURA REGIONŮ ČESKÉ REPUBLIKY

- Zařazení ekonomických činností dle příslušných odvětví vychází z klasifikace NACE Rev. 2., která představuje standardní klasifikaci ekonomických činností, operací a aktivit užívanou v zemích EU.

Ekonomický sektor	Ekonomické aktivity (odvětví) dle NACE Rev. 2
Primární	A Zemědělství, lesnictví a rybářství B Těžba a dobývání
Sekundární	C Zpracovatelský průmysl D Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu E Zásobování vodou; činnosti související s odpad. vodami, odpady a sanacemi F Stavebnictví
Terciární	G Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel H Doprava a skladování I Ubytování, stravování a pohostinství L Činnosti v oblasti nemovitostí O Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení R Kulturní, zábavní a rekreační činnosti S Ostatní činnosti T Činnosti domácností jako zaměstnavatelů a producentů pro vlastní potřebu U Činnosti exteritoriálních organizací a orgánů
Kvartální	J Informační a komunikační činnosti K Peněžnictví a pojišťovnictví M Profesní, vědecké a technické činnosti N Administrativní a podpůrné činnosti P Vzdělávání Q Zdravotní a sociální péče

3) ROZŠÍŘENÁ SEKTOROVÁ STRUKTURA REGIONŮ ČESKÉ REPUBLIKY VÝVOJ ROZŠÍŘENÉ SEKTOROVÉ STRUKTURY NAŠÍ EKONOMIKY V LETECH 1993 – 2017 (V %)

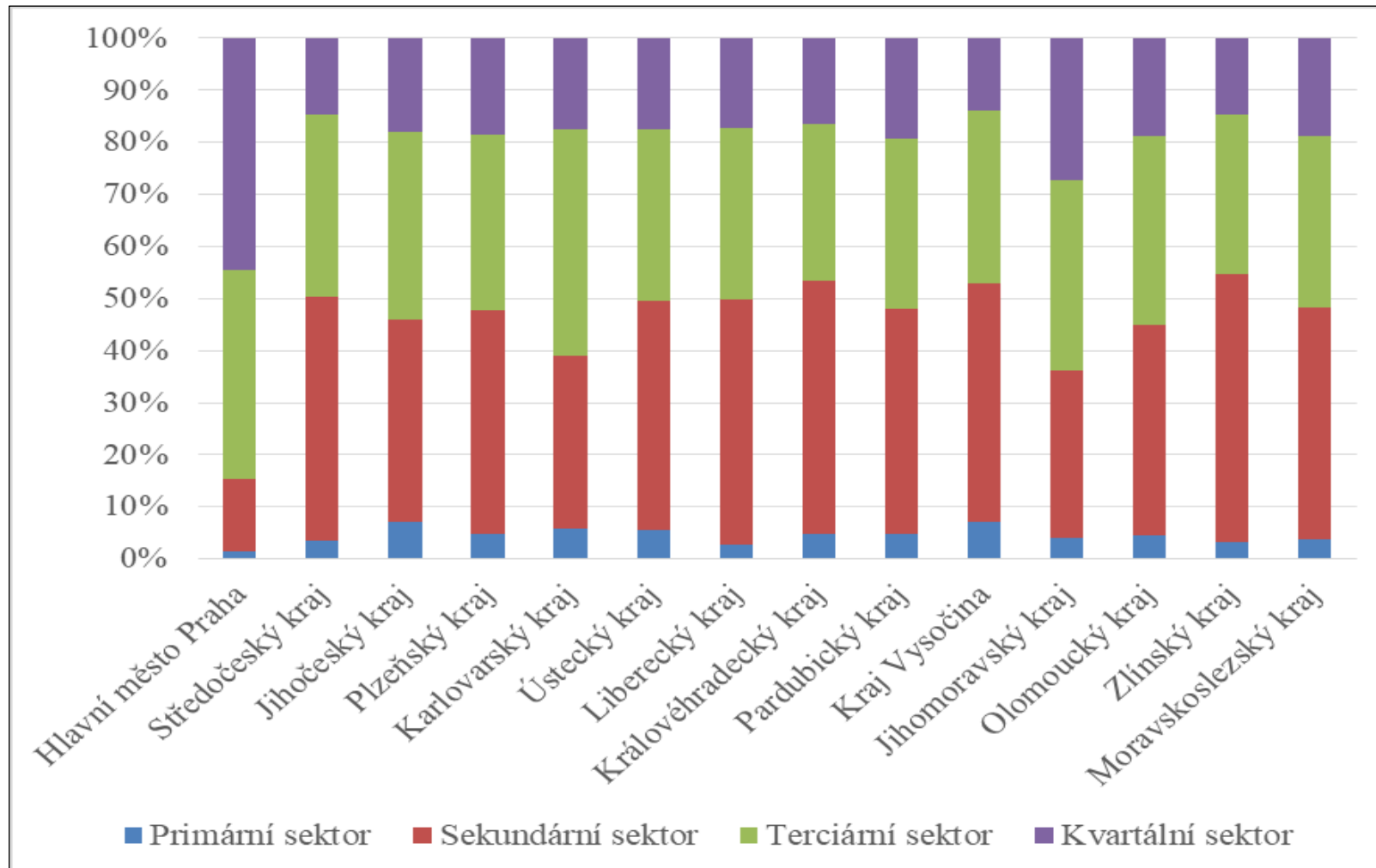

3) ROZŠÍŘENÁ SEKTOROVÁ STRUKTURA REGIONŮ ČESKÉ REPUBLIKY HRUBÁ PŘIDANÁ HODNOTA PODLE ODVĚTVÍ (BĚŽNÉ CENY, V MIL. KČ)

Sektor	1993	1997	2001	2005	2009	2013	2017
primární	178991	225153	244200	240145	262092	327401	327175
sekundární	1299132	2166725	2890645	3838375	4275490	4843783	5821189
terciární	760579	1205581	1641204	2080684	2574344	2688449	3271868
kvartální	435086	726513	975851	1315766	1736137	1786278	2149271

3) ROZŠÍŘENÁ SEKTOROVÁ STRUKTURA REGIONŮ ČESKÉ REPUBLIKY

ROZŠÍŘENÁ SEKTOROVÁ STRUKTURA KRAJŮ ČR (2017, V %)

3) ROZŠÍŘENÁ SEKTOROVÁ STRUKTURA REGIONŮ ČESKÉ REPUBLIKY PODÍL JEDNOTLIVÝCH SEKTORŮ V CELKOVÉ SEKTOROVÉ STRUKTUŘE KRAJŮ ČR V ROCE 1995 A 2017 (V %) A JEJICH ZMĚNA

Rok	1995				2017				změna mezi roky 1995 a 2017			
	Primární	Sekundární	Terciární	Kvartární	Primární	Sekundární	Terciární	Kvartární	Primární	Sekundární	Terciární	Kvartární
Hlavní město Praha	1,9%	21,3%	42,9%	33,9%	1,5%	13,9%	40,1%	44,5%	-0,4%	-7,4%	-2,9%	10,6%
Středočeský kraj	6,9%	42,7%	35,3%	15,1%	3,6%	46,8%	35,0%	14,6%	-3,3%	4,1%	-0,3%	-0,5%
Jihočeský kraj	10,9%	36,5%	35,0%	17,7%	7,1%	39,0%	35,9%	18,0%	-3,8%	2,4%	1,0%	0,4%
Plzeňský kraj	8,7%	35,6%	37,2%	18,4%	4,9%	42,8%	33,9%	18,4%	-3,8%	7,2%	-3,3%	0,0%
Karlovarský kraj	7,6%	34,3%	40,9%	17,2%	5,8%	33,1%	43,7%	17,4%	-1,8%	-1,2%	2,8%	0,3%
Ústecký kraj	8,3%	43,9%	31,1%	16,7%	5,5%	44,1%	32,9%	17,4%	-2,8%	0,2%	1,9%	0,7%
Liberecký kraj	3,6%	43,2%	36,3%	16,8%	2,7%	47,1%	32,8%	17,4%	-0,9%	3,9%	-3,5%	0,5%
Královéhradecký kraj	7,7%	36,8%	36,4%	19,1%	4,7%	48,8%	30,1%	16,4%	-3,0%	11,9%	-6,2%	-2,7%
Pardubický kraj	8,5%	40,8%	34,1%	16,6%	4,9%	43,1%	32,5%	19,4%	-3,6%	2,4%	-1,6%	2,8%
Kraj Vysočina	13,6%	39,6%	32,4%	14,4%	7,0%	45,9%	33,0%	14,0%	-6,5%	6,3%	0,6%	-0,4%
Jihomoravský kraj	7,5%	35,5%	35,0%	22,0%	3,9%	32,3%	36,6%	27,2%	-3,6%	-3,2%	1,6%	5,1%
Olomoucký kraj	8,5%	35,7%	38,7%	17,1%	4,7%	40,3%	36,1%	18,9%	-3,9%	4,6%	-2,5%	1,8%
Zlínský kraj	6,1%	40,7%	34,5%	18,7%	3,3%	51,4%	30,8%	14,5%	-2,8%	10,7%	-3,7%	-4,1%
Moravskoslezský kraj	7,2%	45,4%	31,5%	15,9%	3,8%	44,6%	32,8%	18,8%	-3,4%	-0,9%	1,3%	2,9%

3) ROZŠÍŘENÁ SEKTOROVÁ STRUKTURA REGIONŮ ČESKÉ REPUBLIKY HRUBÁ PŘIDANÁ HODNOTA V BĚŽNÝCH CENÁCH V ROCE 1995 A 2017 (V MIL. KČ) A JEJICH ZMĚNA (ROZDÍL)

Rok	1995				2017				změna mezi roky 1995 a 2017			
	Primární	Sekundární	Terciární	Kvartální	Primární	Sekundární	Terciární	Kvartální	Primární	Sekundární	Terciární	Kvartální
Hlavní město Praha	5343	58469	118065	93185	17580	160091	461391	512605	12237	101622	343326	419420
Středočeský kraj	9160	56451	46625	19897	19425	252048	188422	78353	10265	195597	141797	58456
Jihočeský kraj	8738	29367	28123	14206	15673	86466	79770	40033	6935	57100	51646	25828
Plzeňský kraj	6277	25729	26897	13317	11151	98065	77624	42186	4874	72336	50727	28869
Karlovarský kraj	3037	13708	16332	6852	4852	27796	36627	14612	1815	14087	20295	7760
Ústecký kraj	8875	47037	33293	17923	14008	112157	83774	44352	5133	65120	50480	26430
Liberecký kraj	1906	22850	19218	8899	3872	68019	47372	25037	1966	45169	28155	16137
Královéhradecký kraj	5418	25772	25437	13336	10360	106543	65809	35792	4942	80771	40371	22457
Pardubický kraj	5231	25119	21035	10215	8845	77705	58576	34960	3615	52585	37541	24745
Kraj Vysočina	8087	23628	19341	8616	12589	82211	59113	25045	4502	58584	39771	16430
Jihomoravský kraj	10923	51920	51083	32198	18671	154202	174370	129583	7748	102282	123287	97385
Olomoucký kraj	6199	25976	28138	12438	9878	85654	76747	40050	3680	59678	48609	27612
Zlínský kraj	4267	28475	24161	13056	6945	109665	65808	31048	2678	81189	41647	17992
Moravskoslezský kraj	11044	69769	48314	24412	16237	189683	139545	80152	5193	119914	91231	55740

-
- Děkuji za pozornost.